

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG. 410.002.03.2018

P/18/071

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/071 – Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z dysfunkcjami
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Anna Huziej, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/34/2018 z dnia 16 marca 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna w Strzelcach Krajeńskich (dalej: <i>Poradnia</i>), ul. Okrężna 14, 66-500 Strzelce Krajeńskie
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bogusława Podolańczyk, dyrektor Poradni ¹ (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

Poradnia wydawała opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju bez zbędnej zwłoki, w wymaganym przepisami składzie, a ich treści zawierały wszystkie niezbędne elementy³. Całościowy jednak proces diagnozowania i uzyskiwania opinii, a następnie obejmowania dzieci wczesnym wspomaganie rozwoju (dalej: *wwr*), był w kilku przypadkach długotrwały, jednak głównie z przyczyn niezależnych od Poradni, tj. ograniczonej obsady kadrowej w stosunku do liczby zadań koniecznych do zrealizowania.

Nad przebiegiem terapii każdego dziecka⁴, poza jednostkowym odstępstwem, czuwał Zespół w wymaganym składzie, który każdorazowo sformułował Indywidualny Program Wczesnego Wspomaganie Rozwoju (dalej: *IP*), gdzie określano kierunki działań w ramach *wwr*, obejmujące potrzeby dziecka i jego rodziny. Dzięki zawartym przez dyrektora Poradni porozumieniom ze wszystkimi wymaganymi podmiotami publicznymi, tj. ośrodkami pomocy społecznej, podmiotami leczniczymi oraz placówkami oświatowymi, zapewniono spójną i kompletną pomoc dzieciom i ich rodzinom.

W Poradni dokonywano kompleksowej ewaluacji pomocy udzielonej dzieciom w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju. Specjaliści prowadzący terapię z dzieckiem, w dokumencie Przebieg zajęć, odnotowywali tematy realizowanych zajęć oraz bieżące informacje o postępach dziecka, a Zespół wczesnego

¹ Bogusława Podolańczyk jest dyrektorem Poradni od dnia 1 września 2012 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Okres objęty kontrolą od 1 września 2015 r. do dnia zakończenia kontroli (lata szkolne 2015/2016-2017/2018).

⁴ Badaniem przeprowadzono na próbie siedmiorga dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju w roku szkolnym 2017/2018, z których czworo korzystało z takiej pomocy również w roku szkolnym 2016/2017.

wspomagania dokonywał wymaganych analiz skuteczności pomocy udzielonej dziecku i jego rodzinie. Poradnia zapewniała odpowiednie warunki organizacyjne pozwalające na realizację wczesnego wspomagania rozwoju dzieci, a przechowywana dokumentacja była właściwie zabezpieczona.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły okresowego prowadzenia zajęć wwr przez psychologa o niepełnych kwalifikacjach, tj. braku przygotowania pedagogicznego oraz wykazania w SIO na dzień 30 września 2016 r. danych dotyczących wydanych opinii o potrzebie wwr niezgodnych ze stanem faktycznym.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Diagnozowanie potrzeb dotyczących wczesnego wspomagania rozwoju dzieci

Opis stanu
faktycznego

1.1. W latach szkolnych 2015/2016-2017/2018 w obszarze działania Poradni funkcjonowała⁵ następująca liczba publicznych placówek wychowania przedszkolnego oraz placówek instytucjonalnej opieki nad dzieckiem do lat trzech:

- ✓ cztery przedszkola (w tym jedno prowadzące oddziały specjalne i integracyjne);
- ✓ szkoły prowadzące oddziały przedszkolne (cztery w roku szkolnym 2015/2016 i pięć w latach szkolnych 2016/2017 i 2017/2018),
- ✓ jeden żłobek.

(dowód: akta kontroli str. 5)

W latach szkolnych 2015/2016-2017/2018⁶ Poradnia:

- ✓ wykonała łącznie 817 diagnoz dla dzieci do lat trzech i dzieci w wieku przedszkolnym, co stanowiło 34,9% wszystkich diagnoz przeprowadzonych w tym okresie (tj. 2.342);
- ✓ liczba zajęć terapii udzielonej dzieciom w wieku do lat trzech i w wieku przedszkolnym wynosiła ogółem 4.761 i stanowiła 34% wszystkich zajęć terapii udzielonej przez Poradnię (tj. 14.090);
- ✓ wydano łącznie 23 opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka (w tym siedem opinii dla dzieci do lat trzech).

(dowód: akta kontroli str. 6-7)

1.2. Poradnia posiada stronę internetową oraz adres e-mail⁷. Na stronie internetowej zamieszczono m.in. regulamin Zespołu orzekającego, Regulamin zespołu wczesnego wspomagania rozwoju dziecka. Ponadto, zamieszczono druki do pobrania: zgłoszenie na badanie/konsultację, zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia dziecka/ucznia dla potrzeb zespołu orzekającego w celu wydania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego/opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju, wnioski o wydanie orzeczenia/opinii do wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.

Na stronie internetowej zamieszczono również ulotkę zawierającą informacje dotyczące wwr, w tym m.in. cele wczesnego wspomagania w odniesieniu do dziecka i rodziców, zadania Zespołu Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka (informacje w tym zakresie wywieszono również na tablicy informacyjnej znajdującej

⁵ Według stanu na dzień 01.09.2015 r., 01.09.2016 r. i 01.09.2017 r.

⁶ Dane z bazy SIO według stanu na 30 września każdego roku szkolnego.

⁷ www.pppstrzelce.pl; sekretariat@pppstrzelce.pl

się w siedzibie Poradni) oraz działania jakie powinni podjąć rodzice, którzy chcą, aby ich dziecko zostało objęte zajęciami wczesnego wspomagania rozwoju.

(dowód: akta kontroli str. 23-29)

Dyrektor Poradni wskazała, że w każdym roku szkolnym plakat z ofertą Poradni jest wywieszany w jej siedzibie oraz przekazywany do wywieszenia w Starostwie Powiatowym, Urzędzie Gminy Strzelce Krajeńskie, w Ośrodkach Pomocy Społecznej oraz placówkach oświatowych (żłobku, szkołach i przedszkolach) działających na terenie Gmin Strzelce Krajeńskie, Zwierzyn i Dobiegniew.

(dowód: akta kontroli str. 30-33)

Aktualnie na tablicy w Poradni wywieszono plakat z ofertą wsparcia szkół i placówek na rok szkolny 2017/2018 zawierający informacje o zajęciach i programach terapeutycznych oraz wsparciu dla rodziców i nauczycieli realizowanych na terenie Poradni, ze wskazaniem tematu, celu i organizacji zajęć. Na plakacie zamieszczono informacje o zajęciach wwr oraz grupie wsparcia dla rodziców dzieci objętych wwr. Na stronie internetowej i tablicy informacyjnej w Poradni zamieszczono harmonogram spotkań grupy wsparcia dla rodziców objętych wwr.

(dowód: akta kontroli str. 23-29)

Poradnia nie posiada danych, na podstawie których możliwe byłoby ustalenie od kogo rodzice dzieci zgłaszający się do Poradni, najczęściej uzyskiwali informacje o możliwości uzyskania wsparcia.

(dowód: akta kontroli str. 34)

Dyrektor Poradni wskazała, że na początku każdego roku szkolnego pracownicy Poradni uczestniczą w spotkaniach z rodzicami w żłobkach i przedszkolach, na których przedstawiają informacje dotyczące zadań realizowanych przez Poradnię m.in. w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka oraz możliwości i warunków ubiegania się przez rodziców o udzielenie takiej pomocy. Ponadto rodzice uzyskują informacje w tym zakresie od lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej.

(dowód: akta kontroli str. 35)

1.3. W okresie objętym kontrolą wydano łącznie 23 opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, w tym siedem opinii wydano na podstawie diagnoz przeprowadzonych przez inne poradnie⁸). W pozostałych 16 przypadkach czas oczekiwania na:

- a) wizytę w Poradni – pierwsze spotkanie ze specjalistą (tj. czas, który upłynął od pierwszego zgłoszenia się rodziców do Poradni do pierwszej wizyty wynosił w pięciu przypadkach do 30 dni, w czterech przypadkach od 31 do 41 dni; w siedmiu przypadkach od 50 do 95 dni, przy czym w trzech z siedmiu ww. przypadków czas oczekiwania na wizytę w Poradni wydłużył się o 14, 25 i 70 dni z przyczyn niezależnych od Poradni (choroba dziecka, wydłużenie czasu oczekiwania o 14 i 25 dni – 2 przypadki, rezygnacja z badania, wydłużenie czasu oczekiwania o 70 dni – 1 przypadek)⁹.

⁸ Sześć opinii zostało wydanych na podstawie diagnozy przeprowadzonej przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Drezdenku, a jedna na podstawie diagnozy przeprowadzonej przez Niepubliczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Gorzowie Wielkopolskim.

⁹ Z.M. – pierwsze zgłoszenie się do Poradni 23.09.2015 r., pierwsza wizyta (spotkanie ze specjalistą) w dniu 29.10.2015 r. tj. po 36 dniach nie odbyła się z uwagi na chorobę dziecka, wizyta doszła do skutku 12.11.2015 r. tj. po 50 dniach. M.L. – pierwsze zgłoszenie się do Poradni 22.02.2017 r., pierwsza wizyta (spotkanie ze specjalistą) 24.03.2017 r. tj. po 30 dniach nie odbyła się z uwagi na chorobę dziecka, wizyta odbyła się 18.04.2017 r. tj. po 55 dniach. A.K. – pierwsze zgłoszenie się do Poradni 03.02.2017 r., rodzice zrezygnowali z pierwszej wizyty (spotkania ze specjalistą) wyznaczonej na 28.02.2017 r. tj. po 25 dniach, wizyta doszła do skutku 09.05.2017 r. tj. po 95 dniach.

- b) czas oczekiwania na badanie (czas od złożenia wniosku o badanie do przeprowadzenia badania¹⁰) w trzech przypadkach nie przekraczał 30 dni, w pięciu przypadkach wynosił od 31 do 100 dni, w czterech przypadkach wynosił od 101 do 200 dni. W czterech przypadkach czas ten był dłuższy niż 200 dni (wynosił on 232, 252, 288 i 505 dni). Czas oczekiwania na badanie, wynoszący 505 dni, nie wynikał z przyczyn leżących po stronie Poradni, a z kilkukrotnego składania przez rodziców wniosków o badanie¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 36-42)

Dyrektor Poradni wyjaśniła, że *przyczyną długiego czasu oczekiwania na pierwszą wizytę oraz badanie było duże obciążenie zadaniami pracowników Poradni, którzy poza diagnozowaniem dzieci na potrzeby wydawania opinii w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju przeprowadzają inne badania (w tym badania przesiewowe, badania diagnostyczne na potrzeby wydawania orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego i nauczania indywidualnego) oraz realizują zadania w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej zarówno w Poradni, jak i na terenie szkół i przedszkoli. Ponadto, dyrektor wskazała, że długi czas oczekiwania na wizytę i badania wynikał z długotrwałych nieobecności psychologów spowodowanych zwolnieniami lekarskimi i urlopami macierzyńskimi oraz rodzicielskimi w latach 2015-2017. Dyrektor wskazała również, że szkoły i placówki (poza Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym), działające na terenie funkcjonowania Poradni nie zatrudniają psychologów, co powoduje, że pomoc psychologiczno-pedagogiczną na terenie trzech gmin świadczy w całości Poradnia. (...). W jednym przypadku czas oczekiwania na badanie wynosił 252 dni ze względu na stan zdrowia dziecka, które jest niewydolne oddechowo i było wielokrotnie hospitalizowane. Badanie zostało przeprowadzone w domu dziecka, w czasie lepszego stanu zdrowia.*

(dowód: akta kontroli str. 30-33)

1.4. Na podstawie wszystkich 23 opinii o potrzebie wwr wydanych w okresie objętym kontrolą ustalono, że:

- a) rodzice/opiekunowie prawni nie byli wzywani przez Poradnię do uzupełnienia wniosków i wymaganej dokumentacji,
- b) wszystkie opinie zostały wydane, po upływie od 1 do 19 dni od dnia złożenia wniosku o wydanie opinii, tj. z zachowaniem terminu określonego w § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych¹² oraz § 10 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r.¹³ w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (dalej: *rozporządzenie w sprawie orzeczeń i opinii z 2017 r.*).

¹⁰ Ostatniego badania, jeśli było kilka badań w ramach jednej diagnozy.

¹¹ Rodzice zgłosili się do Poradni po raz pierwszy 9 października 2014 r. z wnioskiem o przeprowadzenie badania pedagogicznego, które odbyło się 22 grudnia 2014 r. (tj. po upływie 74 dni), następnie w dniu 17 września 2015 r. złożyli wniosek o badania psychologiczne, logopedyczne i rehabilitacyjne. W dniu 17.09.2015 r. przeprowadzono funkcjonalną ocenę rozwoju ruchowego, 26 kwietnia 2016 r. badanie psychologiczne (badanie psychologiczne zaplanowane na 2 grudnia 2015 r. nie doszło do skutku z uwagi na brak współpracy dziecka z diagnostą), a 10 maja 2016 r. badanie pedagogiczne i logopedyczne. Z powyższego wynika, że od złożenia drugiego wniosku do przeprowadzenia ostatniego badania upłynęło 236 dni.

¹² Dz. U. z 2013 r. poz. 199 ze zm.

¹³ Dz. U. poz. 1743.

Na podstawie 16 opinii wydanych dla dzieci diagnozowanych przez Poradnię¹⁴ ustalono, że od pierwszego zgłoszenia się do Poradni do:

- ✓ złożenia przez rodziców wniosku o wydanie opinii o potrzebie wwr upływało od 12 do 579 dni,
- ✓ wydania opinii o potrzebie wwr upływało od 14 do 594 dni (w jednym przypadku czas ten wynosił 14 dni, a w dwóch przypadkach wynosił 68 i 78 dni).

W przypadku opinii wydanej w terminie 14 dni od zgłoszenia się do Poradni po raz pierwszy nie przedłożono zewnętrznych diagnoz, opinii specjalistów ani orzeczenia o niepełnosprawności

(dowód: akta kontroli str. 36-42)

Wyjaśnienia dyrektor Poradni w zakresie długości procesu diagnozowania dzieci przedstawiono w punkcie 1.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Spośród 13 dzieci, dla których wydano opinie o potrzebie wwr w terminie przekraczającym 100 dni od zgłoszenia się do Poradni, dziewięć otrzymało pomoc psychologiczno-pedagogiczną w okresie oczekiwania na opinię, w formie rehabilitacji i/lub terapii logopedycznej, a w przypadku jednego dziecka były to zajęcia adaptacyjne (zajęcia grupowe dla dzieci przejawiających problemy z komunikacją z otoczeniem). Wymiar zrealizowanych zajęć w czasie oczekiwania na wydanie opinii wynosił od pięciu do 41 godzin.

(dowód: akta kontroli str. 43)

1.5. Na podstawie 23 opinii o potrzebie wwr wydanych przez Poradnię w okresie od 1 września 2015 r. do czasu zakończenia kontroli ustalono, że:

- ✓ opinie te zostały wydane z uwagi na następujące deficyty: niepełnosprawność ruchową, w tym afazja (10 opinii), niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim (pięć opinii), niepełnosprawność umysłową w stopniu umiarkowanym lub znacznym (jedna opinia), autyzm, w tym zespół Aspergera (11 opinii), niepełnosprawności sprzężone (jedna opinia), tj. z uwagi na tzw. niepełnosprawności szkolne, określone w § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym¹⁵,
- ✓ w trzech przypadkach złożono orzeczenie o niepełnosprawności,
- ✓ w kontrolowanym okresie nie wydano żadnej opinii o braku potrzeby wczesnego wspomagania.

(dowód: akta kontroli str. 6-7, 36-42)

1.6. W latach szkolnych 2015/2016-2017/2018 (według stanu na dzień 30 września każdego roku szkolnego) opinie o potrzebie wwr posiadało, odpowiednio, po siedmiu (w latach szkolnych 2015/2016 i 2016/2017) oraz dziewięć (w roku szkolnym 2017/2018) dzieci, spośród, 66, 74 i 47, dla których wydano orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Udział dzieci, posiadających opinie o potrzebie wwr w grupie korzystających z kształcenia specjalnego wynosił, odpowiednio, 10,6%; 9,5% i 19,1%.

(dowód: akta kontroli str. 8)

¹⁴ Siedem opinii wydano na podstawie diagnoz przeprowadzonych przez inne Poradnie (w tym sześć przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Drezdenku i jedną przez Niepubliczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Gorzowie Wielkopolskim).

¹⁵ Dz. U. poz. 1113, ze zm.

1.7. Na podstawie dziesięciu opinii o potrzebie wwr wydanych w latach szkolnych 2015/2016-2017/2018¹⁶ ustalono, że:

- ✓ składy powołanych Zespołów orzekających były zgodne z przepisami rozporządzenia w sprawie orzeczeń i opinii z 2017 r. oraz poprzedzającego go rozporządzenia z dnia 18 września 2008 r.¹⁷ w tej samej sprawie (dalej: *rozporządzenie w sprawie orzeczeń i opinii*),
 - ✓ każdorazowo rodzice byli zawiadamiani o posiedzeniu Zespołu orzekającego w sprawie ich dziecka, jednak żaden z rodziców nie brał udziału w posiedzeniu Zespołu,
 - ✓ z posiedzenia Zespołu, który każdorazowo obradował w powołanym składzie, sporządzano protokół zawierający uzasadnienie podjętego rozstrzygnięcia i informację o osobie wyznaczonej do sporządzenia opinii, będącej członkiem Zespołu,
 - ✓ opinie zawierały wymagane przepisami treści pozwalające na zaplanowanie wsparcia, tj.
- a) wskazanie odpowiedniej formy pomocy i wsparcia udzielanych dziecku i jego rodzinie (pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej) oraz uzasadnienie wskazanej formy pomocy i wsparcia (dla opinii wydanych do 14 września 2017 r.)¹⁸,
- b) zalecane warunki i formy wsparcia umożliwiające realizację indywidualnych potrzeb rozwojowych dziecka, z uwzględnieniem możliwości psychofizycznych oraz potencjału rozwojowego dziecka, w tym sprzyjające wzmocnieniu jego aktywności i uczestnictwa w życiu społecznym; zalecane cele rozwojowe i terapeutyczne do realizacji podczas zajęć w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dziecka oraz w ramach pomocy i wsparcia udzielanych dziecku i rodzinie, w szczególności pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wraz ze wskazaniem form tej pomocy; zalecane sposoby oceny efektów działań podjętych w celu realizacji zaleceń, o których była mowa wyżej. W opiniach tych powinien zostać wskazany także okres, na jaki opinia została wydana (dla opinii wydanych od 15 września 2017 r.¹⁹).

(dowód: akta kontroli str. 9-10)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Opinie o potrzebie wwr wydawane były przez Zespoły orzekające składające się z wymaganych specjalistów, z zachowaniem terminów określonych w przepisach i zawierały wymagane treści, jednak stwierdzono przewlekłość procesu diagnozowania dzieci. Czas oczekiwania na pierwszą wizytę w Poradni w 11 na 16 przypadków (tj. 68,8%) przekraczał 30 dni, przy czym w dwóch przypadkach wynikało to z przyczyn leżących poza Poradnią (tj. choroba dziecka, rezygnacja rodziców z badania w pierwotnie wyznaczonym terminie). Proces diagnozowania dziecka²⁰ w 8 na 16 przypadków (tj. 50%) wynosił powyżej 100 dni.

¹⁶ Po cztery opinie z lat szkolnych 2015/2016-2016/2017 i dwie opinie wydane po 15 września 2017 r.

¹⁷ Dz. U. nr 173, poz. 1072.

¹⁸ Opinie wydane na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. Nr 173, poz. 1072).

¹⁹ Opinie wydane na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. poz. 1743).

²⁰ Czas jaki upływał od złożenia wniosku do przeprowadzenia ostatniego badania w ramach diagnozy.

2. Planowanie i udzielanie wsparcia w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dzieci

2.1. W latach szkolnych 2015/2016-2017/2018 wwr objęto łącznie 21 dzieci (okres objęcia wsparciem tych dzieci wynosił: od jednego do dwóch lat – 10 dzieci, od dwóch do czterech lat – 2 dzieci, powyżej czterech lat – 4 dzieci, natomiast 5 dzieci było objętych wsparciem krócej niż 1 rok). Liczba dzieci objętych wwr w poszczególnych latach szkolnych²¹ przedstawiała się następująco:

- a) rok szkolny 2015/2016 – 10 dzieci (w tym z uwagi na: niepełnosprawność ruchową, w tym afazję – 3, niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim – 4; niepełnosprawności sprzężone – 2, opóźniony rozwój psychomotoryczny i zespół Downa – 1);
- b) rok szkolny 2016/2017 – 10 dzieci (w tym z uwagi na: niepełnosprawność ruchową, w tym afazję – 5, niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim – 1; niepełnosprawności sprzężone – 3, opóźniony rozwój psychomotoryczny i zespół Downa – 1);
- c) rok szkolny 2017/2018²² – 17 dzieci (w tym z uwagi na: niepełnosprawność ruchową, w tym afazję – 10, niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim – 1; autyzm, w tym zespół Aspergera – 2; niepełnosprawności sprzężone – 3, opóźniony rozwój psychomotoryczny i zespół Downa – 1).

(dowód: akta kontroli str. 17-19)

Odległość miejsca zamieszkania 17 dzieci objętych wwr w roku szkolnym 2017/2018 od Poradni wynosiła: do 3 kilometrów - ośmioro dzieci, od 3 do 10 kilometrów - troje dzieci, a w odległości przekraczającej 10 km mieszkało sześcioro dzieci, w tym troje w Gminie Strzelce Krajeńskie (w odległości od 10 do 16 km od Poradni) oraz troje w Gminie Dobiegniew, (w odległości od 20-27 km od Poradni).

(dowód: akta kontroli str. 17-19)

Z informacji uzyskanej z gmin miejsca zamieszkania dzieci wynikało, że nie organizowano dla nich bezpłatnego dowożenia oraz bezpłatnej opieki w czasie dowożenia, o których mowa w art. 127 ust. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe²³.

(dowód: akta kontroli str. 11-14)

Analiza dokumentacji 14 dzieci, które zostały zakwalifikowane do objęcia wwr w latach szkolnych 2015/2016-2017/2018 wykazała, że:

- a) wszystkie dzieci zostały zakwalifikowane do objęcia wwr po upływie nie więcej niż 16 dni od złożenia przez rodziców wniosków w tym zakresie,
- b) całkowity czas oczekiwania na terapię od wydania opinii (czas jaki upływał od wydania opinii do rozpoczęcia zajęć) wynosił od 14 do 634 dni,
- c) rozpoczęcie terapii (pierwsze zajęcia) następowało po upływie od siedmiu do 22 dni od złożenia przez rodziców wniosków o wwr.

Z powyższego wynika, że czas oczekiwania na terapię był zależny od czasu jaki upływał od wydania opinii do złożenia przez rodziców wniosku o objęcie wwr.

(dowód: akta kontroli str. 15-16)

²¹ Według stanu na dzień 30 września.

²² Uwzględniono dzieci objęte wwr według stanu na dzień 30 września i do czasu zakończenia kontroli.

²³ Dz. U. z 2018 r. poz. 996, ze zm.

2.2. Na podstawie dokumentacji realizacji wczesnego wspomagania siedmiorga dzieci²⁴ w roku szkolnym 2017/2018, z których czworo było objętych wczesnym wspomaganie rozwoju również w roku szkolnym 2016/2017 ustalono, że:

- a) w przypadku sześciorga dzieci składy Zespołów wwr były zgodne z §3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci²⁵ (dalej: *rozporządzenie w sprawie wwr*)²⁶. Natomiast w przypadku jednego dziecka objętego wwr od roku szkolnego 2017/2018 skład Zespołu, do którego zadań należało określenie organizacji i ustalenie IP był zgodny z przepisami rozporządzenia w sprawie wwr, natomiast w składzie Zespołu, do którego zadań należała realizacja Indywidualnego Programu i dokonującego oceny jego efektywności - brakowało logopedy. Prawdliwość ustalania składu Zespołów opisano również w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*. Osoby wchodzące w skład zespołu realizującego zajęcia w ramach wczesnego wspomaganie i oceniającego efektywność terapii wchodziły w skład zespołu opracowującego IP
- b) dla wszystkich objętych badaniem dzieci, Zespoły opracowały Indywidualne Programy (dalej: *IP*) z uwzględnieniem działań wspierających rodzinę dziecka (w tym m.in. spotkania informacyjne i konsultacje, możliwość uczestnictwa w grupie wsparcia dla rodziców). Indywidualne Programy zawierały treści wymagane przepisami rozporządzenia w sprawie wwr.
- c) Zespoły określały kierunki działań w zakresie wwr (cele szczegółowe, sposoby i formy ich realizacji) oraz wsparcia rodziny dziecka. Rodzice byli informowani o przyznanej liczbie godzin zajęć, natomiast harmonogram ich realizacji ustalano na bieżąco. W sposób zgodny z zaleceniami opinii określono formę i rodzaj zajęć. W opiniach nie była wskazywana liczba godzin wsparcia jaką należy zapewnić dziecku. W przypadku sześciorga z siedmiorga dzieci objętych szczegółowym badaniem dzieciom zapewniono wsparcie w maksymalnym wymiarze tj. osiem godzin miesięcznie, natomiast w przypadku jednego dziecka (objętego wsparciem od roku szkolnego 2017/2018) zapewniono zajęcia w wymiarze sześciu godzin miesięcznie.

(dowód: akta kontroli str. 44-51)

Dyrektor Poradni wyjaśniła, że *miesięczny wymiar godzin zajęć jest ustalany na podstawie oceny indywidualnych potrzeb dzieci dokonywanej przez Zespół wwr. Zespół wwr uznał, że zajęcia w wymiarze 6 godzin miesięcznie są wystarczające dla tego dziecka.*

(dowód: akta kontroli str. 30-33)

2.3. Na podstawie próby dzieci, o której mowa w punkcie 2.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego ustalono, że:

- a) zapewniono prowadzenie zajęć wczesnego wspomaganie dzieci i wsparcia dla rodzin, przez osoby posiadające kwalifikacje umożliwiające realizację zaleceń zawartych w opinii,
- b) w roku szkolnym 2017/2018, według stanu na dzień 30 kwietnia 2018 r., dla siedmiorga dzieci zaplanowano do zrealizowania 425 godzin zajęć, z których zrealizowano 332 godziny (tj. 78,1%). Przyczyną niezrealizowania 93 godzin była: nieobecność terapeuty – 14 godzin (15%), nieobecność dziecka 79 godzin (85%). W przypadku czworga z siedmiorga dzieci objętych wwr w roku szkolnym

²⁴ Sześciorgo dzieci z niepełnosprawnością ruchową i jedno dziecko z zaburzeniami ekspresji i rozumienia mowy.

²⁵ Dz. U. poz. 1635.

²⁶ Oraz §3 ust. 2 rozporządzenia Ministra edukacji Narodowej z dnia 11.10.2013 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (dalej: *rozporządzenia z 2013 r.*) – Dz. U. poz. 1257.

2017/2018 stwierdzono sytuację niskiej realizacji²⁷ (poniżej 75%) zaplanowanego wymiaru zajęć rehabilitacyjnych, psychologicznych i logopedycznych²⁸.

W roku szkolnym 2016/2017 dla czworga dzieci zaplanowano do zrealizowania 352 godzin zajęć, z których zrealizowano 243 godziny (tj. 69%). Przyczyną niezrealizowania 109 godzin była: nieobecność terapeuty – 32 godziny (29,4%), nieobecność dziecka 77 godzin (70,6%).

W przypadku trojga z czworga dzieci objętych ww. w roku szkolnym 2016/2017 stwierdzono sytuację niskiej realizacji (poniżej 75%) zaplanowanego wymiaru zajęć rehabilitacyjnych, psychologicznych, pedagogicznych i logopedycznych²⁹.

Zajęcia były realizowane w całym roku, również w czasie ferii zimowych i wakacji.

(dowód: akta kontroli str. 21-22)

Dyrektor Poradni wyjaśniła, że w *Poradni nie ma możliwości odpracowania zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju, które nie odbyły się z winy Poradni (np. nieobecność terapeuty), natomiast „odrobienie” zajęć, które nie odbyły się z powodu wcześniej zgłoszonej nieobecności dziecka zależy od możliwości organizacyjnych terapeuty. Zasady te nie zostały sformułowane w formie pisemnej.*

(dowód: akta kontroli str. 20)

- c) Rodzice podpisywali dokument o nazwie *Kontrakt*, w którym wskazywano, że wczesne wspomaganie rozwoju dziecka będzie organizowane na terenie Poradni. Ponadto rodzice zobowiązywali się do systematycznego i aktywnego udziału w zajęciach oraz w realizacji uzgodnionego IP,
- d) w IP ogólnie wskazano charakter kontaktów z rodzicami. W dokumentach *Przebieg pracy z dzieckiem*³⁰ odnotowywano informacje dotyczące udzielenia instruktażu rodzicom. W latach szkolnych 2015/2016-2017/2018 rodzice mieli możliwość uczestniczenia w spotkaniach grupy wsparcia. Tematem spotkań było m.in. sposoby radzenia sobie z uczuciami, które towarzyszą wychowaniu i opiece nad dzieckiem niepełnosprawnym, wykorzystanie metod ruchu rozwijającego W. Sherborne oraz integracji sensorycznej, metoda wspierania rozwoju przez dotyk, spotkania z przedstawicielami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Ośrodka Pomocy Społecznej celem zapoznania rodziców z możliwościami uzyskania wsparcia finansowego od tych instytucji.

(dowód: akta kontroli str. 44-51)

²⁷ Według stanu na dzień 23 kwietnia 2018 r.

²⁸ a) zajęcia rehabilitacyjne – dla trójki dzieci stopień realizacji zajęć wynosił od 43,8% do 62,5% zaplanowanej liczby godzin zajęć (zrealizowano łącznie 42 z 80 godzin zaplanowanych zajęć, przyczyną braku realizacji zaplanowanego wymiaru zajęć była: choroba dziecka – 36 godzin, urlop pracownika – 2 godziny), b) zajęcia psychologiczne – dla czworga dzieci zrealizowano od 37,5% do 57,1% zaplanowanej liczby godzin zajęć (zrealizowano łącznie 14 z 31 godzin zaplanowanych zajęć, przyczyną braku realizacji zaplanowanej liczby godzin była: nieobecność dziecka łącznie 14 godzin, w tym usprawiedliwiona – 9 godzin, nieusprawiedliwiona – 3 godziny; nieobecność terapeuty – 5 godzin), c) zajęcia logopedyczne – jedno dziecko, z zaplanowanych 16 godzin zajęć logopedycznych zrealizowano 9 (tj. 56,3%, przyczyną braku realizacji zaplanowanej liczby godzin była nieobecność dziecka z powodu choroby).

²⁹ a) zajęcia rehabilitacyjne – w przypadku dwójki dzieci zrealizowano 66,7% i 41,7% zaplanowanej liczby godzin zajęć (z zaplanowanych łącznie 72 godzin zajęć zrealizowano 36, przyczyną braku realizacji zaplanowanej liczby godzin była: choroba dziecka – 26 godzin, nieobecność terapeuty – 10 godzin), b) zajęcia psychologiczne – w przypadku dwójki dzieci zrealizowano 66,7% zaplanowanej liczby godzin zajęć, a w przypadku jednego dziecka 25% (dla ww. dzieci zaplanowano łącznie 33 godzin zajęć, z których zrealizowano 17, przyczyną braku realizacji zaplanowanej liczby godzin była nieobecność nieusprawiedliwiona dziecka – 11 godzin, urlop terapeuty 6 godzin), c) w przypadku jednego dziecka zaplanowano 12 godzin zajęć z pedagogiem, z których zrealizowano osiem (tj. 66,7%) z powodu pobytu dziecka w szpitalu, d) w przypadku dwójki dzieci zrealizowano 61,1% i 29,2% zajęć logopedycznych (z zaplanowanych dla tych dzieci 60 godzin zajęć zrealizowano 29, przyczyną braku realizacji zaplanowanej liczby godzin była: choroba dziecka – 17, wakacje dziecka – 10, urlop pracownika – 4).

³⁰ Dokument prowadzony przez każdego ze specjalistów realizujących zajęcia z dzieckiem, zawierał datę, temat zajęć lub informację o przyczynach nie odbycia się zajęć oraz uwagi (w tym postępy dziecka lub informacje o udzieleniu instruktażu rodzicom).

Specjaliści (psycholog, pedagoga, logopedę i rehabilitanta), realizujący wwz w Poradni, od których pobrano wyjaśnienia w toku kontroli wskazali m.in., że:

- a) wydając opinie o potrzebie wwz pracownicy opierają się na katalogu niepełnosprawności zgodnym z rozporządzeniem, co powoduje, że dzieci urodzone przedwcześnie, z ryzyka okołoporodowego, z różnego rodzaju chorobami przewlekłymi, genetycznymi, które mogą wymagać objęcia wwz, w obecnym stanie prawnym nie mają możliwości otrzymania opinii o potrzebie wwz. Jeżeli istnieje taka potrzeba, tym dzieciom udzielana jest pomoc psychologiczno – pedagogiczna w innych formach, np. w formie zajęć specjalistycznych.
- b) występują trudności z dostępem do specjalistów dziecięcych,
- c) w większości przypadków, wynikający z przepisów wymiar godzin zajęć wwz (8 godzin miesięcznie) nie jest wystarczający,
- d) efektywność pracy w ramach wwz zależy od indywidualnych możliwości dziecka, a czynnikiem, który wpływa na obniżenie efektywności jest na pewno absencja dzieci oraz brak realizacji zaleceń przez rodziców,
- e) wcześnie podjęta terapia wwz umożliwia przynajmniej częściowe zlikwidowanie deficytów, wyrównanie startu szkolnego, lepsze przygotowanie do nauki w szkole, lepsze funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje harmonijny rozwój dziecka.

(dowód: akta kontroli str. 166-178)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Skład Zespołu WWR realizującego wczesne wspomaganie oraz dokonującego oceny efektywności, w przypadku jednego dziecka w roku szkolnym 2017/2018, był niezgodny z §3 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie wwz, bowiem nie znalazł się w nim logopeda.

(dowód: akta kontroli str. 44-51)

Dyrektor Poradni wyjaśniła, że wynikało to z przeoczenia. Dziecko nie wymagało terapii logopedycznej i dlatego przeoczyłam konieczność włączenia logopedy do składu Zespołu realizującego wczesne wspomaganie i dokonującego oceny efektywności.

(dowód: akta kontroli str. 30-33)

Ocena częściowa

Rodzicom i dzieciom zapewniono podjęcie skutecznych działań wynikających z diagnozy. Rozpoczęcie terapii następowało po upływie od siedmiu do 22 dni od złożenia przez rodziców wniosku o objęcie wwz, zajęcia zostały zaplanowane zgodnie ze wskazaniami opinii i były realizowane przez osoby posiadające wymagane kwalifikacje. Indywidualne Programy, w których określano kierunki działań w ramach wwz, obejmujące potrzeby dziecka i jego rodziny, były opracowywane przez Zespoły w składzie wymaganym przepisami, a nad przebiegiem terapii każdego dziecka, poza jednostkowym odstępstwem, czuwały Zespoły w wymaganym składzie. Zapewniono ciągłość terapii, ponieważ zajęcia odbywały się w trakcie całego roku szkolnego, a przyczyny braku realizacji części zajęć leżały w zdecydowanej większości poza Poradnią

3. Nadzór, ewaluacja i współpraca z innymi placówkami w realizacji wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci

3.1. Na podstawie próby dzieci, o której mowa w punkcie 2.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego ustalono, że:

- a) w przypadku trojga z czworga dzieci objętych wsparciem w roku szkolnym 2016/2017 Zespół wwr dwukrotnie w ciągu roku szkolnego (w styczniu i czerwcu) dokonał analizy skuteczności pomocy udzielonej dziecku z podziałem na: motoryka duża i mała, funkcje poznawcze, kontakt i komunikacja oraz funkcjonowanie emocjonalne. W przypadku jednego z czworga dzieci ocena taka została dokonana w czerwcu 2017 r. (dziecko rozpoczęło terapię w grudniu 2016 r.);
- b) dla dzieci objętych wwr w roku szkolnym 2017/2018 przygotowano arkusz obserwacji zawierający „stan wyjściowy” (na początek roku szkolnego lub moment rozpoczęcia terapii) w podziale na: motoryka duża, motoryka mała, percepcja, komunikacja, rozwój emocjonalny i zachowania. Natomiast na posiedzeniach Zespołu wwr, które odbyły się w marcu 2018 r. dokonano oceny skuteczności pomocy udzielonej dziecku w ww. zakresach oraz oceny trudności w funkcjonowaniu dziecka (w tym identyfikowania i eliminowania barier i ograniczeń w środowisku utrudniających jego aktywność i uczestnictwo w życiu społecznym), o której mowa w § 4 pkt 4 rozporządzenia w sprawie wwr.
- c) bieżące postępy odnotowywano w dokumencie *przebieg pracy z dzieckiem*,
- d) Indywidualne Programy oraz rodzaj i wymiar poszczególnych zajęć nie były modyfikowane w trakcie roku szkolnego. W przypadku czworga dzieci objętych wwr w roku szkolnym 2016/2017 stwierdzono modyfikacje w Indywidualnych Programach realizowanych w roku szkolnym 2017/2018 w stosunku do realizowanych w poprzednim roku szkolnym (np. usunięcie lub zmianę niektórych celów, zmianę sposobu realizacji celów). Ponadto, w przypadku dwojga z czworga ww. dzieci zmieniono w roku szkolnym 2017/2018 w stosunku do roku szkolnego 2016/2017 wymiar godzinowy poszczególnych rodzajów zajęć³¹.

(dowód: akta kontroli str. 44-51)

Nie stwierdzono przypadku rezygnacji rodziców z terapii wwr ich dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 15-16)

3.2. W latach szkolnych 2015/2016-2016/2017 Poradnia zawarła porozumienia ramowe w sprawie współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zwierzynie oraz Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Strzelcach Krajeńskich, których przedmiotem było zapewnienie dzieciom rehabilitacji, terapii i innych form pomocy stosownie do potrzeb.

W roku szkolnym 2017/2018 zawarto ramowe porozumienia z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zwierzynie, Miejsko Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Strzelcach Krajeńskich, Ośrodkiem Rehabilitacji Diennej Wieku Rozwojowego, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Strzelcach Krajeńskich oraz Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Dobiegniewie, których przedmiotem było eliminowanie barier i ograniczeń w środowisku utrudniających funkcjonowanie dziecka oraz zapewnienie spójności wszystkich oddziaływań wspomagających rozwój dziecka. Ponadto zawarto porozumienia z przedszkolem „Baśniowa Kraina”

³¹ np. A.G. - wymiar zajęć z pedagogiem zwiększono z jednej do dwóch godzin, a wymiar zajęć z rehabilitantem zmniejszono z czterech do trzech godzin.

w Dobiegniewie oraz Przedszkolami Samorządowymi numer 1 i 2 w Strzelcach Krajeńskich, których przedmiotem było zapewnienie spójności wszystkich oddziaływań wspomagających rozwój dziecka.

(dowód: akta kontroli str. 52)

Spośród siedmiorga dzieci objętych szczegółowym badaniem dwoje uczęszczało do Przedszkola samorządowego numer 2 w Strzelcach Krajeńskich, z którym Poradnia zawarła porozumienie, a jedno uczęszczało do oddziału przedszkolnego w Szkole w Dobiegniewie, z którym Poradnia nie zawarła porozumienia.

(dowód: akta kontroli str. 44-51)

Dyrektor Poradni wyjaśniła, że na etapie zawierania przez Poradnię porozumień posiadała wiedzę, że dziecko uczęszcza do Przedszkola Baśniowa Kraina w Dobiegniewie i z tym podmiotem zawarto porozumienie. W ciągu roku szkolnego uzyskała informację, że dziecko uczęszcza do oddziału przedszkolnego przy Szkole Podstawowej w Dobiegniewie i z powodu przeoczenia nie zawarła porozumienia z oddziałem przedszkolnym. Mimo to Poradnia współpracowała z oddziałem przedszkolnym w odniesieniu do tego dziecka.

(dowód: akta kontroli str. 30-33)

W Indywidualnych Programach realizowanych w roku szkolnym 2017/2018 zawarto zapisy dotyczące współpracy z oddziałem przedszkolnym, polegającej na: obserwacji dziecka na terenie przedszkola, udzielaniu konsultacji oraz instruktażu nauczycielowi w celu zapewnienia spójności wszystkich oddziaływań wspomagających rozwój dziecka.

Współpraca ta odbywała się w formie konsultacji z wychowawcą dziecka dotyczących m.in. omówienia funkcjonowania dziecka, jego problemów i postępów, zaleceń dotyczących dziecka oraz ustalenie wspólnych działań terapeutycznych w celu osiągnięcia jak najlepszych efektów.

(dowód: akta kontroli str. 44-51, 53-55)

W Indywidualnych Programach dzieci objętych szczegółowym badaniem, realizowanych w roku szkolnym 2017/2018 określono również zakres współpracy z podmiotem leczniczym – w zależności od potrzeb oraz ośrodkiem pomocy społecznej – spotkania w Poradni z przedstawicielami OPS, PCPR w celu przedstawienia informacji o świadczonej pomocy, możliwości uzyskania dofinansowania w likwidacji barier. W roku szkolnym 2017/2018 takie spotkanie się nie odbyło, natomiast dyrektor Poradni na spotkaniu grupy wsparcia (w kwietniu 2018 r.) przekazała informacje pozyskane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku, dotyczące możliwości skorzystania z turnusów rehabilitacyjnych i przekazała materiały informacyjne w tym zakresie w formie ulotek.

(dowód: akta kontroli str. 44-51, 56-57)

W dokumentacji dzieci objętych szczegółowym badaniem nie było informacji dotyczących zidentyfikowania potrzeb dzieci, których realizacja przekraczałaby możliwości Poradni.

(dowód: akta kontroli str. 44-51)

3.3. Dyrektor Poradni przedstawiła Radzie Pedagogicznej plany nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2015/2016-2017/2018 oraz wnioski z nadzoru pedagogicznego sprawowanego w latach szkolnych 2015/2016-2016/2017 z zachowaniem terminów określonych w § 23 ust. 1 i § 24 rozporządzenia Ministra

Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego³² (dalej: *rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego*)³³.

Problematyka organizacji wwr nie była przedmiotem ewaluacji wewnętrznej w latach szkolnych 2015/2016-2016/2017 ani nie została ujęta w planie ewaluacji na rok szkolny 2017/2018.

W roku szkolnym 2015/2016 dyrektor Poradni przeprowadziła obserwacje zajęć wwr realizowanych przez psychologa, pedagoga i fizjoterapeutę, w wyniku których stwierdzono, że zostały one przeprowadzone zgodnie z tematyką oraz prawidłowo przekazano instruktaż rodzicom. W roku szkolnym 2016/2017 przeprowadzono obserwacje zajęć wczesnego wspomagania rozwoju realizowanych przez pedagoga. W wyniku obserwacji stwierdzono m.in., że zajęcia były prowadzone poprawnie pod względem merytorycznym i dydaktycznym, a prowadzący zajęcia umiejętnie dostosowali formy pracy do potrzeb i możliwości dziecka oraz stosowali pozytywne wzmocnienia.

(dowód: akta kontroli str. 58)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

W Poradni dokonywano kompleksowej ewaluacji i oceny skuteczności pomocy udzielonej dzieciom w ramach wczesnego wspomagania rozwoju (dwa razy w ciągu roku), a wyniki tych analiz wykorzystywano do modyfikowania udzielanego wsparcia. Specjaliści prowadzący terapię z dzieckiem w dokumencie Przebieg zajęć odnotowywali tematy realizowanych zajęć oraz bieżące informacje o postępach dziecka, a Zespół wczesnego wspomagania dokonywał wymaganych analiz skuteczności pomocy udzielonej dziecku i jego rodzinie.

Dyrektor Poradni sporządzała wymagane dokumenty ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego.

Poradnia zapewniła spójność i kompletność udzielanej pomocy, poprzez m.in. sformalizowanie ram współpracy i jej realizowanie z podmiotami wymienionymi w § 3 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia w sprawie wwr.

4. Warunki organizacyjne i finansowe wczesnego wspomagania rozwoju dzieci

Opis stanu
faktycznego

4.1. W badanym okresie, zajęcia w Poradni prowadzili następujący specjaliści: fizjoterapeuta, dwóch logopedów³⁴, dwóch pedagogów³⁵, trzech psychologów³⁶ (w tym jeden zatrudniony w okresie od 16 marca 2015 r. do 31 sierpnia 2016 r.), z których siedmiu posiadało kwalifikacje do prowadzenia zajęć w ramach wwr, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta nauczyciela³⁷, a jeden z nich, zatrudniony od 16 marca 2015 r., uzupełnił przygotowanie pedagogiczne w trakcie zatrudnienia.

(dowód: akta kontroli str. 59-77)

³² Dz. U. poz. 1658.

³³ Oraz § 25 ust. 1 §26 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (dalej: *rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego z 2015 r.*) – Dz.U. poz. 1270.

³⁴ Z których jeden ukończył studia wyższe w zakresie pedagogiki specjalnej, a jeden kurs kwalifikacyjny – oligofrenopedagogika oraz kurs I i II stopnia w zakresie terapii integracji sensorycznej.

³⁵ Z których jeden ukończył studia wyższe i podyplomowe w zakresie pedagogiki specjalnej oraz kurs kwalifikacyjny w zakresie surdopedagogiki, natomiast jeden pedagog ukończył studia podyplomowe w zakresie pedagogiki specjalnej.

³⁶ Z których jeden ukończył kurs kwalifikacyjny w zakresie oligofrenopedagogiki.

³⁷ Dz.U. z 2018 r., poz. 967.

Corocznie, dyrektor Poradni sporządzała *Plany doskonalenia zawodowego nauczycieli (obejmujące kursy nadające kwalifikacje, kursy doskonalące – warsztaty, szkolenia i konferencje)*, na podstawie zgłaszanych przez pracowników potrzeb szkoleniowych. Spośród ośmiu terapeutów siedmiu uczestniczyło³⁸ w latach 2015-2018 w szkoleniach dotyczących m.in. wwr (od 1 do 8 szkoleń/osobę).

(dowód: akta kontroli str. 30-33, 79-86)

W latach 2015-2017 na dofinansowanie form doskonalenia zawodowego nauczycieli zatrudnionych w Poradni³⁹ zaplanowano i wydatkowano środki w kwotach wynoszących, odpowiednio, 3.330 zł (wydatkowano 3.107,12 zł tj. 93,3%); 4.200 zł (wydatkowano 3.198 zł, tj. 76,1%); 8.875,50 zł (wydatkowano w całości). W ocenie dyrektor, *pieniędzy na szkolenia nie brakuje. Nie wystąpiły sytuacje negatywnego załatwienia zgłaszanych przez pracowników potrzeb szkoleniowych.*

(dowód: akta kontroli str. 30-33, 87-104)

Corocznie, na potrzeby kadry, kupowano fachową literaturę, tj. w szczególności podręczniki terapeutyczne, książki i czasopisma.

(dowód: akta kontroli str. 134-150)

4.2. Poradnia dysponowała odpowiednimi pomieszczeniami do prowadzenia zajęć wwr, wyposażonymi w testy diagnostyczne, sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne odpowiednie do potrzeb rozwojowych dzieci. Oględziny⁴⁰ warunków lokalowych i wyposażenia wykazały w szczególności, że:

- ✓ w budynku Poradni nie stwierdzono barier architektonicznych, w tym dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich;
- ✓ w Poradni dostępne były m.in. gabinety do prowadzenia badań i zajęć logopedycznych, psychologicznych, pedagogicznych i fizjoterapii⁴¹;
- ✓ wybrane do badania trzy gabinety: logopedyczny⁴² oraz dwa gabinety pedagogiczne⁴³ wyposażone były w testy diagnostyczne⁴⁴ oraz sprzęty odpowiednie do rodzaju prowadzonej terapii⁴⁵;

³⁸ W szkoleniach nie uczestniczył psycholog zatrudniony w okresie od marca 2015 r. do sierpnia 2016 r.

³⁹ Uchwały Zarządu Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego w sprawie planu dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach prowadzonych przez Powiat Strzelecko – Drezdenecki: uchwała numer 14/2015 z dnia 02.03.2015 r.; uchwała numer 81/2016 z dnia 15.02.2016 r.; uchwała numer 142/2017 z dnia 20.02.2017r.

⁴⁰ Przeprowadzone w dniu 4 kwietnia 2018 r.

⁴¹ Wyposażony w sprzęt do terapii integracji sensorycznej.

⁴² Szerokość 4,75 m x długość 5,75 m x wysokość 3,20 m.

⁴³ Pokój numer 8, szerokość 2,70 m x długość 5,70 m x wysokość 3,20 m, pokój numer 11: szerokość 4m x długość 4m x wysokość 3,20 m.

⁴⁴ Gabinet logopedyczny: Słuch fonemowy i fonetyczny; Obrazkowy test słownikowy rozumienie (OTSR), Sprawdź jak mówię – karta badania logopedycznego z materiałami pomocniczymi, badania przesiewowe do wykrywania zaburzeń rozwoju mowy u dzieci dwu, cztero i sześciolletnich, test do badań przesiewowych mowy dla dzieci w wieku przedszkolnym, program komputerowy Słysz, screeningowy audiometr tonalny, test rozwoju językowego TRJ, próba sylabowa do oceny niepełności mówienia, test słownika dziecka, test do badania słuchu fonemowego, skala dyszartrii, Alfa Skala jak badać mowę dziecka afatycznego, test ortofoniczny, 100 wyrazowy test artykulacyjny, kwestionariusz zaburzeń płynności mówienia, skala samooceny i oceny jakania, test spójności językowej, standaryzowane narzędzia do oceny wypowiedzi, program komputerowy Logopedia, inwentarze rozwoju mowy i komunikacji (słowa i gesty, słowa i zdania), logopedyczny test – całościowe badanie logopedyczne z materiałem obrazkowym, bateria testów fonologicznych BTF IBE, diagnoza funkcji psychomotorycznych dziecka w drugim roku życia, test do powtarzania pseudosłów, karty oceny rozwoju psychoruchowego. Gabinety pedagogiczne (gabinet numer 8 i 11): Bateria metod diagnozy rozwoju psychomotorycznego dzieci pięcio i sześciolletnich, Test PEP-R (profil psychoedukacyjny do diagnozy funkcjonalnej), zestaw metod diagnozy lateralizacji, test do badania dziecka przedszkolnego, test dojrzałości szkolnej, test badania przesiewowego dziecka pięcio i sześciolletniego, test czytania dla sześciolatków, skala umiejętności fonologicznych, program komputerowy Widzę, program komputerowy Platforma zmysłów, skala gotowości matematycznej i ryzyka dyskalkulii, zestaw metod diagnozy trudności w czytaniu – test dekodowania, CHAT – kwestionariusz autyzmu w okresie niemowlęcym, bateria testów czytania (BTCZ IBE), bateria testów pisania (BTP IBE), skala prognoz edukacyjnych (SPE IBE).

⁴⁵ Gabinet logopedyczny: lustro, biurko, krzesło, materac zmywalny, gry i książeczki edukacyjne, puzzle i klocki dźwiękowe, zestawy do ćwiczeń, karty pracy, klocki sensoryczne, poduszka sensoryczna, tor i balans sensoryczny.

Gabinety pedagogiczne: platforma na kółkach, ścieżka sensoryczna, mini orkiestra, sześcienn i labirynt manipulacyjny, koraliki do nawlekania, taczka, klocki (obrazkowe, drewniane, plastikowe), memory, pryzmiec świetlny, piłki gumowe małe, piłka gumowa duża, ćwiczenia do nauki czytania metodą symultaniczno-sekwencyjną, zestaw pomocy prof. J. Cieszyńskiego: układanki lewopółkulowe, sekwencje, relacje, szeregi, ćwiczenia pamięci sekwencyjno-symultanicznej, kategoryzacje obrazkowe, plan dnia – symbole, skojarzenia pamięć, gry edukacyjne i puzzle, magnetyczne kształty, metoda dobrego startu od słowa do zdania, analiza i synteza wzrokowa – stymulacja i terapia, magnetyczna tablica dobrego zachowania, warsztaty graficzne, układanki, tablica manipulacyjna – motyl, drewniane nakładanki, pisek kinetyczny i piaskownica, piasek kwarcowy do rysowania po szybie, zestaw do przybijania (tablica, młotek gwoździe, podkładka), narzędzia do ćwiczenia sprawności grafomotorycznej, motorycznej i koordynacji, pamięć dźwiękowa, programy komputerowe co to? ko to?; Wspomaganie rozwoju, zestaw do poznawania kształtów i kolorów, ćwiczenia sylabowe do nauki czytania, zestawy do nauki logicznego myślenia, układanie według wzorów, labirynty, kredki do ćwiczenia chwytu. W gabinecie pedagoga (numer 8) znajdował się dywan, miękkie pufy, stół i 4 krzesła dla małych dzieci oraz krzesło rehabilitacyjne (wszystkie te elementy można przynosić). Natomiast w gabinecie pedagoga (numer 11) znajdowało się biurko dla starszych dzieci, krzesła, dywan.

- ✓ terapeuci realizowali swoje zajęcia w samodzielnych gabinetach;
- ✓ gabinety były estetyczne, a oznakowanie uwzględniało godziny pracy specjalistów.

(dowód: akta kontroli str. 23-29)

4.3. Obsługa Poradni m.in. w zakresie spraw finansowych oraz sprawozdawczości i rachunkowości, należała do zadań Powiatowego Zespołu Ekonomiczno-Administracyjnego w Strzelcach Krajeńskich⁴⁶.

(dowód: akta kontroli str. 105-110, 197-201)

Kwota zaplanowanych i zrealizowanych wydatków na realizację wczesnego wspomaganie rozwoju w Poradni (kwoty ujęte w rozdziale 85404), w latach 2015-2017, wynosiła odpowiednio: 7.000 zł⁴⁷ (wykonanie 6.997,10 zł tj. 99,9%); 48.841 zł (wykonanie 47.716,86 zł tj. 97,7%) oraz 59.708 zł (wykonanie 58.716,13 zł tj. 98,3%).

(dowód: akta kontroli str. 113-124)

Z informacji uzyskanej w organie prowadzącym wynika, że otrzymana przez powiat strzelecko-drezdenecki kwota części oświatowej subwencji ogólnej dla Poradni wyniosła odpowiednio: 40.082,44; 45.016,01 zł oraz 44.914,18 zł, co oznacza że w 2015 r. Powiat przekazał o 33.085,34 zł mniej niż wynikało to z metryczki subwencji oświatowej, a w roku 2016 i 2017 przekazał kwotę większą niż wynikała z metryczki o, odpowiednio, 2.700,85 zł i 13.801,95 zł⁴⁸.

(dowód: akta kontroli str. 113-124, 151-161)

W odniesieniu do kwoty przekazanej na wwr w 2015 r. Starosta wskazał, że kwota 33.085,34 zł została wykazana w rozdziale 85406 z uwagi na problemy z wyodrębnieniem liczby godzin zrealizowanych w ramach wwr. Od 2016 r. wydatki na wwr są wyodrębnione i ewidencjonowane w rozdziale 85404.

(dowód: akta kontroli str. 162-163)

Dyrektor Poradni wskazała, że *środki otrzymywane dotychczas na realizację wwr były wystarczające*.

(dowód: akta kontroli str. 30-33)

W okresie objętym kontrolą Poradnia nie otrzymywała środków zewnętrznych na realizację wwr.

(dowód: akta kontroli str. 111-112, 196)

4.4. Dokumentacja dotycząca dzieci objętych wwr, zarówno korzystających z Poradni, jak i tych które przestały korzystać z pomocy Poradni, przechowywana była w archiwum, które stanowi wyodrębnione pomieszczenie zamykane na klucz. Poradnia nie uregulowała formalnie trybu udostępniania niezbędnych informacji pracownikom placówki oraz sposobu udostępniania tej dokumentacji na zewnątrz.

(dowód: akta kontroli str. 23-29)

⁴⁶ Jednostka budżetowa Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego, utworzoną na mocy uchwały Nr XVII/127/2012 Rady Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego z dnia 9 maja 2012 r.

⁴⁷ § 4240 klasyfikacji budżetowej – zakup środków dydaktycznych i książek.

⁴⁸ 2015 r.: subwencja otrzymana na realizację wwr 40.082,44 zł minus 6.997,10 zł kwota wykorzystana i rozliczona przez Poradnię. W 2016 r. subwencja otrzymana na realizację wwr 45.016,01 zł, a kwota wykorzystana i rozliczona przez Poradnię: 47.716,86 zł. W 2017 r. subwencja otrzymana na realizację wwr 44.914,18 zł, a kwota wykorzystana i rozliczona przez Poradnię: 58.716,13 zł.

Dyrektor Poradni wyjaśniła, że dotychczas nie widziała takiej potrzeby. *Nie pamiętam, żeby rodzice zwracali się z wnioskami w tym zakresie, natomiast wystąpiły pojedyncze przypadki udostępnienia tej dokumentacji na wniosek sądu. Zobowiązuję się do opracowania procedury, w której zostaną uregulowane ww. kwestie.*

(dowód: akta kontroli str. 30-33)

Dane dotyczące liczby dzieci objętych wwr wykazane w Systemie Informacji Oświatowej były zgodne ze stanem faktycznym. Liczba wydanych opinii o potrzebie wwr wykazana w bazie SIO według stanu na dzień 30 września 2015 r. i 30 września 2017 r. była zgodna ze stanem faktycznym.

(dowód: akta kontroli str. 6, 7-19, 181-195)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie od 16 marca 2015 r. do 20 grudnia 2015 r. jeden z trzech psychologów prowadzących zajęcia wwr nie posiadał wymaganych kwalifikacji, o których mowa w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli⁴⁹, tj. przygotowania pedagogicznego.

(dowód: akta kontroli str. 59-61)

Dyrektor Poradni wyjaśniła, że z powodu braku zainteresowania pracą w Poradni w charakterze psychologa zdecydowałam się na zatrudnienie osoby będącej w trakcie kursu pedagogicznego.

(dowód: akta kontroli str. 30-33)

2. W bazie SIO według stanu na dzień 30 września 2016 r. wykazano nierzetelne dane dotyczące liczby wydanych opinii o potrzebie wwr (wykazano, że wydano sześć opinii, wszystkie dla dzieci powyżej 3 roku życia; natomiast faktycznie wydano łącznie siedem opinii, w tym jedną dla dziecka do 3 roku życia i sześć dla dzieci powyżej 3 roku życia).

(dowód: akta kontroli str. 6, 181-195)

Dyrektor Poradni wskazała, że *wynikało to z błędnego oznaczenie w systemie SIO opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju wydanej dla jednego dziecka do trzech lat. Opinia ta została oznaczona w SIO jako „inna opinia”, a nie „opinia w sprawie wczesnego wspomagania rozwoju” i dlatego też nie została wykazana w tej pozycji.*

(dowód: akta kontroli str. 20)

Ocena częściowa

Poradnia zapewniała odpowiednie warunki organizacyjne pozwalające na realizację wczesnego wspomagania rozwoju dzieci, w szczególności estetyczne pomieszczenia, bez barier architektonicznych, wyposażone w sprzęt odpowiedni do rodzaju prowadzonej terapii oraz przeprowadzanych diagnoz. Przechowywana dokumentacja była właściwie zabezpieczona.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły okresowego prowadzenia zajęć wwr przez psychologa o niepełnych kwalifikacjach, tj. braku przygotowania pedagogicznego, co nie pozwalało na realizację przez tę osobę wczesnego wspomagania oraz

⁴⁹ Dz. U. z 2015 r., poz. 1264.

wykazania w SIO na dzień 30 września 2016 r. danych dotyczących wydanych opinii o potrzebie wwr niezgodnych ze stanem faktycznym.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵⁰, wnosi o:

1. Powoływanie Zespołów wczesnego wspomaganie w składzie uwzględniającym wszystkich wymaganych specjalistów.
2. Wykazywanie rzetelnych danych w SIO.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 13 czerwca 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

p.o. Dyrektora
Włodzimierz Stobrawa

Kontroler
Anna Huziej
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis

⁵⁰ Dz.U. z 2017r., poz.524.